

31 AGUSTOS 1992

Abū Kālījār (Būwayhid)

The Buwayhid

Ktp - var.

109-115

D 2 MAR 1994

TABERISTAN - BŪVEYNĪYĀR
EBU KĀLĪJĀR 4.1. HISTOIRE MÉDIÉVALE

117

461. STERN, S. M. *Coins and Documents from the Medieval Middle East*. Londres, Variorum Reprints, 1986, 330 p. (Collected studies series, 238).

Ce livre rassemble dix articles de l'A. parus dans les années 1949-1969 dont deux, fort utiles, ont trait à l'Iran. Ceux-ci concernent le monnayage encore peu connu de l'Oman de l'époque bouyide et du Ṭabarestān. "The coinage of Oman under Abū Kālījār the Buwayhid" (avec A. D. H. Bivar, 1958) présente six monnaies — cinq en argent, une en or — d'Abu Kālījār (1024-48), souverain bouyide d'Oman, qui aident à éclaircir quelques changements politiques de son règne. (Les monnaies bouyides antérieures de l'Oman ont été examinées par R. Vasmer, "Zur Geschichte und Münzkunde von Omān im X. Jahrhundert", *Zeitschrift für Numismatik* (1927) pp. 274-87.) Dans un autre article "The coins of Āmul", S. M. Stern étudie 82 monnaies du Ṭabarestān, du règne d'al-Mahdī jusqu'à l'époque seldjoukide (784-1106), qui illustrent divers événements historiques et les changements du pouvoir dans la région. Deux notes supplémentaires discutent la situation géographique des villes de Howsam et Keylākiyān. Les deux articles sont accompagnés de planches. M. Gr.

ilim dah: 1 Tom

madde: Abu Kalicgr

A. Br. : c. 17, s. 606

B. L. : c. , s.

F. A. : c. , s.

M. L. : c. , s.

T. A. : c. , s.

05 KASIM 1991

175138

HISTORY OF ISLAM

(Classical Period 571-1258 C.E.)

25 TEM 2008

Volume I

MADDE YAYIMLANMIŞTIR
SONRA GELEN DOKÜMAN

Türkiye Diyanet Vakfı İslam Araştırmaları Merkezi Kütüphanesi	
Dem. No:	175138
Tas. No:	297.9 HAS.H

PROF. MASUDUL HASAN

Islamic Publications (Pvt.) Ltd.

13-E, Shab Alam Market, Lahore - Pakistan

1987

Ebu Kalijar

82

Abu Kalijar and
Malik-ur-Rahim
10441-055 C.E.**Abu Kalijar**

On the death of Jalal-ud-Daula, Abu Kalijar captured power in Baghdad. The Caliph Qaim recognised his rule and conferred on him the title of Mohy-ud-Din. Malik Aziz a son of Jalal-ud-Daula who ruled at Wasit marched to Baghdad to contest the authority of Abu Kalijar. He was defeated and had to fall back on Wasit. Abu Kalijar in turn attacked Wasit and expelled Malik Aziz from there. Malik Aziz fled to Mayafarkin where he died in obscurity.

By this time the Seljuks were on the march and they reached the very borders of Iraq. Abu Kalijar did not have the strength to oppose the Seljuks. He made peace with them, and sealed the peace with a two-fold marriage alliance.

Abu Kalijar died in 1048 C.E. His rule lasted for about four years. Abu Kalijar was enterprising, and had some traits of the early Buwayhids. The times were, however, unpropitious, and he failed to infuse life in the dying Buwayhid rule.

Al-Malik-ur-Rahim

Abu Kalijar was succeeded by his son al-Malik-ur-Rahim. The rule of Malik-ur-Rahim was beset with troubles and tribulations at the outset. His authority was challenged by his brother Abu Mansur who captured Ahwaz. The struggle lasted for several years with varying fortunes. Ahwaz was alternately ruled by Ar-Rahim and Abu Mansur, and that made the position of the Buwayhids unstable. In Baghdad Shia riots broke out on an unprecedented scale. These lasted for some five years, and resulted in considerable

References :

1. *Buwayhid Dynasty of Baghdad* : M. Kabir.
2. *Short History of Saracens* : Ameer Ali.
3. *History of the Arabs* : Philip K. Hitti.
4. *A Study of Islamic History* : K. Ali.

333 - 334

REVUE
DES
ÉTUDES ISLAMIQUES

Henri LAOUST, La pensée et l'action politiques d'al-Māwardī (364-450/974-1058)..... 11-92

*Ebū Kālicār Muhyiddin al-Merzūban b.
Sultaniddeulle (n. 440/1048)
(sofha 3 B4)*

*ITU
(+)*

Publiée avec le concours
du Centre National de la Recherche Scientifique

XXXVI

FASCICULE 1

PARIS
LIBRAIRIE ORIENTALISTE PAUL GEUTHNER
12, Rue Vavin, 12
1968

Wellcome Institute for the History of Medicine, London, 1986, pp. 218-19, 324-25. Monzawī, *Noskakhā* I, pp. 461-62, 469, 473-75, 485, 494, 549, 574, 579, 594, 597, 602, 611. L. Richter-Bernburg, *Persian Medical Manuscripts at the University of California, Los Angeles: A Descriptive Catalogue*, Malibu, 1978, pp. 104-14. Rieu, *Persian Manuscripts* II, pp. 474, 844. Storey, II, pp. 241-44. H. S. Zillurrahman, "Ḥakīm 'Imāduddīn Shīrāzī," *Studies in History of Medicine and Science* 9, 1985, pp. 15-21.

(EMILIE SAVAGE-SMITH)

✓ **EMĀD-AL-DĪN MARZBĀN, ABŪ KĀLDĀR** b. Solṭān-al-Dawla Abū Šojā' (399-440/1009-48), amir of the Buyid dynasty in the period of that family's decadence and incipient disintegration, being the last effective ruler of the line. He ruled over Fārs and Kūzestān 415-40/1024-48, in Kermān from 419/1028 and in Baghdad nominally 416-18/1025-27 and in actuality from 435/1044 until his death in Jomādā I 440/October 1048.

Abū Kālījār succeeded in Fārs and Kūzestān at his father's death in 415/1024 at the age of sixteen, but was challenged by his uncle Qewām-al-Dawla Abū'l-Fawāres, ruler in Kermān. Peace was made three years later at the price of paying tribute to Qewām-al-Dawla, and Abū Kālījār was now able to pursue his ambition of wresting control of Iraq from the shaky grip of another uncle, Jalāl-al-Dawla Šīrzīl. He extended his authority over parts of southern Iraq and was acknowledged in the Baghdad *koṭba* for a short period. At Qewām-al-Dawla's death in 419/1028, he added Kermān to his territories. But, despite various campaigns in Iraq, he could not dislodge Jalāl-al-Dawla, and was only able to occupy Baghdad after the latter's death in 435/1044. Abū Kālījār was now the supreme ruler in all the Buyid lands, receiving from the caliph a further honorific title (*laqab*) of Moḥyī-al-Dīn. He had already intervened militarily as far as Oman when its governor of the Mukramid family had rebelled in 433/1041-42. He now found, however, that his dominions were threatened by the relentless westward expansion of the Saljuqs under Ṭoḡrel (Ṭoḡrīl) Beg. By means of skillful diplomacy, including a dynastic marriage, he kept Ṭoḡrel Beg at bay, but he died in 440/1048 when about to repel a Saljuq invasion of Kermān, which henceforth passed under Saljuq control. Abū Kālījār's sons were to form the last generation of independent Buyid rulers, enjoying only a few years' power before the complete triumph of the Saljuqs in western Persia and Iraq.

See also BUYIDS.

Bibliography: H. Bowen, "The Last Buwayhids," *JRAS*, 1929, pp. 228-34. Idem, "Abū Kālīdjār" *ET* I, pp. 131-32. H. Busse, *Chalif und Grosskönig: Die Buyiden im Iraq (945-1055)*, Beirut and Wiesbaden, 1969, pp. 98-113. Idem, "Iran under

the Būyids" in *Camb. Hist. Iran* IV, pp. 298-301. Ebn al-Aṭīr, IX, pp. 516-17, 519-20, 522. Ebn al-Jawzī, *Montaḡam* VII, pp. 17, 21, 30, 37, 56, 72-73, 119, 128, 136. 'A.-A. Faqīhī, *Āl-e Būya wa awzā'e zamān-e īshān*, Tehran, 1357 Š./1978, pp. 234, 302-5, 307-8. M. Kabir, *The Buwayhid Dynasty of Baghdad (334/946-447/1055)*, Calcutta, 1964, pp. 109-12. S. M. Stern and A. D. H. Bivar, "The Coinage of Oman under Abū Kālījār the Buwayhid," *NC*, 6th Series 18, 1958, pp. 147-56.

(C. EDMUND BOSWORTH)

✓ **EMĀD-AL-ESLĀM** b. Moḥammad 'Atīq-Allāh, K'vāja, a vizier of the Timurid Sultan Ḥosayn Bāyqarā (r. 875-912/1470-1506; q.v), executed in Herat in 903/1498. Although the exact date of his appointment is not known, according to K'vāndamīr (*Dastūr*, p. 433), he held the post of vizier for almost twenty years. He was the maternal uncle of Kamāl-al-Dīn Ḥosayn and Rašīd-al-Dīn 'Abd-al-Malek, the sons of his more famous contemporary Neẓām-al-Molk Qewām-al-Dīn Kaurāfi, appointed vizier by Sultan Ḥosayn in 876/1471-72. He was a figure of minor importance who probably obtained his position through his powerful brother-in-law, for he is not mentioned in such sources as the anonymous *Mo'ezz al-ansāb*, 'Aqīlī's *Āṭār al-wozarā'*, which was written for Neẓām-al-Molk, or the *Bābor-nāma*. According to K'vāndamīr (*Dastūr*, p. 432), he was a mild-mannered and gentle fellow who occupied himself mainly with drinking wine and listening to music in the company of beautiful youths. It was apparently only because of his relationship to Neẓām-al-Molk, whom Sultan Ḥosayn conspired to eliminate from his government, that he was arrested and executed in Du'l-qa'da 903/June 1498, together with Neẓām-al-Molk and many other members of the latter's family and supporters, including the two above-mentioned sons (for the reasons behind Neẓām-al-Molk's downfall, see K'vāndamīr, *Dastūr*, pp. 426-32; Wāsefi, II, pp. 1205-11).

Bibliography: K'vāndamīr, *Dastūr al-wozarā'*, ed. S. Nafīsī, Tehran, 1317 Š./1938. Idem, *Ḥabīb al-sīar* IV, pp. 218-19. Zayn-al-Dīn Wāsefi, *Badāye' al-waqāye'*, 2 vols., ed. A. N. Boldyrev, Moscow, 1961.

(MARIA E. SUBTELNY)

✓ **EMĀD ḤASANĪ, MĪR**, 'EMĀD-AL-MOLK b. Ebrāhīm (ca. 961-30 Rajab 1024/ca. 1554-15 August 1615), one of the most celebrated *nasta'liq* calligraphers of Persia. He was born in Qazvīn to a family of Sayfi Ḥasanī *sayyeds* who had been associated for years with the Safavid court in such capacities as librarian or accountant. He is reported by modern authors (Huart, pp. 239-42; Kālīl, p. 5) to have studied calligraphy under three well-known calligraphers of the time: 'Isā Beg Rangkār, Mālek Deylamī, and Moḥammad-Ḥosayn Tabrīzī. Con-

۹. رساله در شرح رباعیات سلسله الاحرار، که شامل بحثهای وی با مریدان است (کلیات، ۱۷۳، ۶۴، ۱۸۹). این اثر در ۱۰۰۷ ق به قلم خود باقی نگاشته شده است. احمد سرهندی نیز بر این رباعیات شرحی دارد (استوری، ۱۹۸۹/۱(۲)).

۱۰. در بیان حقیقت نماز، نیز رساله‌ای دیگر از اوست که در آن به بیان فلسفه نماز و همچنین بیان و شرح ۱۰ اصل سلوک پرداخته است (کلیات، ۱۴۷-۱۴۹).

علاوه بر آنچه ذکر شد، باقی بالله چندین رساله کوتاه نیز در تفسیر عرفانی از آیاتی از قرآن کریم دارد که از آن جمله است: تفسیر سوره‌های فاتحه، شمس، اخلاص، فلق، ناس، تأویل دعای قنوت، تأویل «... وَ هُوَ مَعَكُمْ...» (حدید ۴/۵۷) و تأویل آیه «... فَأَيُّمَا تُلَّوْا فَتَمَّ وَجْهَ اللَّهِ...» (بقره ۱۱۵/۲) (نک: کلیات، ۱۵۰-۱۶۹؛ منزوی، همان، ۱۴/۱-۱۵، ۱۳۶۶/۳-۱۳۶۷).

مجموعه این آثار در کلیات وی در لاهور به سال ۱۹۶۷ م، و برخی آثار منظوم او نیز که نام برده شد، در عرفانیات در دهلی به سال ۱۹۷۰ م چاپ شده است.

از دیگر آثار او یکی نماز صوری و دیگری صورت نماز است که موضوع آنها مسأله قدم و حدوث قرآن، ارکان نماز و مباحث عرفانی و دینی است. صورت نماز در کلیات (ص ۱۴۹-۱۵۰) به چاپ رسیده، ولی نماز صوری به صورت نسخه خطی در کتابخانه‌های پاکستان نگهداری می‌شود (منزوی، همان، ۲۰۸۰/۳-۲۰۸۱).

از باقی بالله رسائل دیگری نیز با عناوین معرفت، طریق وصول، رساله نور وحدت به صورت نسخه خطی بر جای مانده است (همان، ۱۴۸۷/۳-۱۴۸۸، ۱۶۸۵، ۱۹۵۱، ۲۰۸۳).

از آثار منسوب به او یکی رساله تعلیم سالک در طریقت است که به کوشش مترجمی ناشناس به اردو برگردانده شده، و در لاهور به چاپ رسیده است. شرح و تفسیری بر قرآن نیز منسوب به اوست که نسخه‌ای از آن اکنون موجود نیست (راهی، ۷۸؛ EI²). رساله پرده بر انداخت و پردگی شناخت که در فهرست دارالکتب قاهره (نک: دارالکتب، ۲۰۳/۱) به باقی بالله نسبت داده شده است، در نسخه انجمن ترقی اردو پاکستان (رضوی، ۲۰) به عین القضاة همدانی، و در رود کوثر (اکرام، ۲۱۵) به خواجه خرد منسوب است (نک: منزوی، خطی، ۲/۱(۱)-۱۰۷۰).

از آثاری که به معرفی باقی بالله و آثارش پرداخته‌اند، می‌توان از زبدة المقامات محمد هاشم کشمی نام برد که در بخش بزرگی از کتاب به شرح حال باقی و نیز مجدد الف ثانی پرداخته است.

دو فرزند باقی و نیز شیخ احمد سرهندی هر سه در تداوم و شکل‌گیری طریقه نقشبندی در شبه قاره بسیار مؤثر بودند (میان، ۳۰۹-۳۱۰؛ شیمل، 367؛ احمد، 182، 186). باقی در اواخر عمر در دهلی سکنی داشت، اما غالباً بیمار بود و مرگ زود هنگام وی در ۴۰ سالگی، ترویج و گسترش این طریقه را به جانشینان و اخلاف او سپرد. از مولانا رشدی مرتبه‌ای در سوگ این عارف و شاعر هندی، در

عرفانیات (ص ۱۶۳-۱۶۶) به چاپ رسیده است (اکرام، ۲۰۲-۲۰۳؛ علوی، ۱۲۴؛ رضوی، 188/II).

باقی در ۲۵ جمادی الآخر ۱۰۱۲ درگذشت و آرامگاه وی در شاه جهان‌آباد دهلی در مجاورت قدم رسول و بیرون قلعه سلطان فیروز، میزبان مشتاقان و زائران بسیاری است و هر ساله در روزهای ۲۸ و ۲۹ جمادی الآخر مجلس عُرس او به منظور بزرگداشت وی برگزار می‌گردد (غلام سرور، ۶۰۷/۱؛ حامد، ۲۱۱؛ سبجان، 373؛ بیبل، 261).

مآخذ: اختر دهلوی، محمد، تذکره اولیای پاک و هند کلان، لاهور، ۱۹۸۹ م؛ اکرام، محمد، رود کوثر، لاهور، ۱۹۸۶ م؛ اوحی، بیلیانی، محمد، عرفات العاشقین، نسخه خطی کتابخانه ملی ملک، شه ۵۳۲۴؛ باقی بالله، محمد، عرفانیات، به کوشش نظام‌الدین احمد کاظمی حیرت، لاهور، ۱۹۷۰ م؛ همو، کلیات، به کوشش فاروقی نقشبندی و برهان احمد فاروقی، لاهور، ۱۹۶۷ م؛ بدرالدین سرهندی، حضرات القدس، به کوشش محبوب الهی، لاهور، ۱۹۷۱ م؛ تفهیمی، ساجدالله، «مثنوی گنج فقر»، دانش، اسلام‌آباد، ۱۳۶۶ ش، شه ۹؛ حامد، حامدخان، «تصوف»، تاریخ ادبیات مسلمانان پاکستان و هند، لاهور، ۱۹۷۱ م، ج ۴؛ حسنی، عبدالحی، نزهة الضوابط، به کوشش شرف‌الدین احمد، حیدرآباد دکن، ۱۳۹۶ ق/۱۹۷۶ م؛ داراشکره، محمد، سفینه الاولیاء، کانبور، ۱۹۰۰ م؛ دارالکتب، خطی فارسی؛ راهی، اختر، ترجمه‌های متون فارسی به زبانهای پاکستانی، اسلام‌آباد، ۱۹۸۶ م؛ رحمان علی، محمد عبدالشکور، تذکره علمای هند، لاهور، ۱۹۶۱ م؛ رضوی، علی، مخطوطات انجمن ترقی اردو، کراچی، ۱۹۶۷ م؛ علوی کاکوروی، مسعود انور، «حضرت خواجه محمد باقی بالله اور وحدت الوجود»، دانش، اسلام‌آباد، ۱۳۷۳ ش/۱۹۹۴ م، شه ۳۷؛ غلام سرور لاهوری، خزینة الاصفیاء، کانبور، ۱۸۹۴ م؛ غوثی شطاری، محمد، گلزار ابرار، به کوشش محمد ذکی، پته، ۱۹۹۴ م؛ قرآن کریم؛ کاظمی حیرت، نظام‌الدین احمد، مقدمه بر عرفانیات (نک: هم، باقی بالله)؛ کشمی، محمد هاشم، زبدة المقامات، کانبور، ۱۳۰۷ ق/۱۸۹۰ م؛ منزوی، خطی؛ همو، خطی مشترک؛ میان، محمد، علماء هند کاشاندار ماضی، کراچی، ۱۹۹۱ م؛ نوشاهی، عارف، فهرست کتابهای فارسی چاپ سنگی و کمیاب کتابخانه گنج بخش، اسلام‌آباد، ۱۳۶۵ ش؛ همدانی، محمدصادق، کلمات الصادقین، به کوشش محمد سلیم اختر، اسلام‌آباد، ۱۹۸۸ م؛ یزدانی، عبدالمجید، «تصوف»، تاریخ ادبیات مسلمانان پاکستان و هند، لاهور، ۱۹۷۱ م، ج ۳؛ نیز:

Ahmad, A., *Studies in Islamic Culture in the Indian Environment*, Lahore, 1970; Beale, T. W., *An Oriental Biographical Dictionary*, London, 1980; EI²; Hadi, N., *Dictionary of Indo-Persian Literature*, New Delhi, 1995; *Iranica*; Rizvi, A. A., *A History of Sufism in India*, New Delhi, 1983; Schimmel, A., *Mystical Dimensions of Islam*, Chapel Hill, 1975; Storey, C. A., *Persian Literature*, London, 1972; Subhan, J. A., *Sufism, its Saints and Shrines*, New York, 1970; Trimmingham, J. S., *The Sufi Orders in Islam*, London, 1971.

مرجان افشاریان

باقی تبریزی، نک: عبدالباقی تبریزی.

باکالیچار، یا باکالیچار کوهی، از سپهسالاران آل زیار و امیر گرگان و طبرستان در اوایل سده ۱۱ ق/۱۱ م. این نام در طبرستان و خراسان، به همین صورت خوانده می‌شد (نک: «در ابتدای...»، ۱۷-۱۸؛ گردیزی، ۴۲۸؛ بیهقی، ۳۴۵، جم)، اما صورت «باکالنجار» نیز در برخی از متنها و نسخه بدلها دیده می‌شود (نک: مرعشی، ۱۹۹-۲۰۱؛ خواندمیر، ۴۴۲/۲؛ فیاض، ۳۴۵، حاشیه ۸؛ نیز قس: غفاری، ۷۶؛ شیخعلی گیلانی، ۸۰). واژه «کالیچار» در گیلکی صورت دیگری از «کارزار» است و نام‌گذاری به آن در میان امیران دیلمی مرسوم بود

27 Nisan 2014

3027 ALEXANDRIN, Elizabeth R. Studying Isma'ili texts in eleventh-century Shiraz: al-Mu'ayyad and the "conversion" of the Buyid Amir Abu Kalijar. *Iranian Studies: Journal of the Society for Iranian Studies*, 44 i (2011) pp.99-115.

Ebu Kalijar
150187
Tumailidye
091855

MADDE YAYIMLANDIKTAN
SONRA GELEN DOKÜMAN